

SŁAWOMIR ZAWISZA

MONIKA TUŁODZIECKA

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy

DZIAŁALNOŚĆ KPODR W MINIKOWIE PO INTEGRACJI Z UE W OPINII BADANYCH DORADCÓW

1. Wstęp

Doradztwo rolnicze nieustannie musi się przystosowywać do zmieniających się uwarunkowań, stając w obliczu nowych wyzwań pojawiających się wraz z przemianami gospodarczymi i społecznymi obszarów wiejskich. Jest to proces długotrwały, który będzie przebiegał nieustannie, w miarę pojawiających się nowych potrzeb rolników, a także innych mieszkańców wsi korzystających z usług doradczych [Zawisza, Augustowska, 2006]. Jednym z najważniejszych wydarzeń zmieniających uwarunkowania pracy doradczej była integracja z UE, która spowodowała powstanie nowej sytuacji dla funkcjonowania gospodarstw, a także dla działalności doradczej. Ustawa o jednostkach doradztwa rolniczego [Ustawa 2004] określiła jednocześnie na nowo zadania dla ośrodków doradztwa rolniczego precyzując, które z nich mają być świadczone bezpłatnie, a równocześnie wprowadzając po raz pierwszy możliwość pobierania opłat za wybrane usługi. Zgodnie z ustawą przedmiotem działania doradców i specjalistów są główne problemy zawodowe ich potencjalnych klientów, tj. rolników i innych mieszkańców wsi. Problemom tym można nadać różnorodną hierarchię w zależności od przyjętych kryteriów i wspierać ich rozwiązywanie działaniami doradczymi, kształceniowymi, informacyjnymi i upowszechnieniowymi [Kujawiński, 2006]. Doradztwo rolnicze musi także sprostać wyzwaniom związanym z pojawiającymi się w Europie i na świecie nowymi trendami, jak globalizacja i liberalizacja rynków rolnych, ograniczanie wydatków budżetowych kierowanych na zadania doradcze oraz komercjalizacja usług doradczych [Kania, 2007].

Integracja Polski z Unią Europejską spowodowała pojawienie się u rolników nowych problemów, a w ślad za tym powstały nowe potrzeby w zakresie doradz-

stwa rolniczego. Doradcy rolni, a także same ośrodki doradztwa rolniczego muszą podejmować niezbędne działania, aby sprostać rosnącym wymaganiom swoich klientów – rolników i innych mieszkańców wsi. Istotą planowanych działań powinno być przygotowanie do wprowadzenia zmiany mentalności w zachowaniach mieszkańców wsi, po to aby wdrażanie nowych technologii w gospodarstwach, rozwój przedsiębiorczości, motywowanie do samozatrudnienia, ochrona środowiska, służyły rozwojowi wsi [Potok, 2006]. Jednak aby mogło to nastąpić musi być także odpowiednio przygotowany program wsparcia działań ośrodków doradztwa rolniczego, co umożliwi poprawę bytu mieszkańcom oraz nie wpłynie negatywnie na środowisko naturalne [Sass, 2006].

Celem badań przeprowadzonych wśród doradców rolniczych było uzyskanie opinii na temat działalności ośrodka doradztwa, a także zapoznanie się z poglądami na temat członkostwa Polski we Wspólnocie. W badaniach starano się poznać opinie doradców pracujących w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Minikowie na temat zmian, udogodnień, a także utrudnień w doradztwie jakie przyniosła integracja z UE.

2. Metody i materiał badań

Badania wśród doradców Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie wykonano w październiku 2006 roku. Doradcom przekazano 120 kwestionariuszy ankiet, z czego otrzymano 77 wypełnionych¹. Kwestionariusz ankiety przeznaczony dla doradców rolniczych składał się z 46 pytań, w tym z: 15 pytań sporządzonych według skali Likerta, 18 pytań zamkniętych, 6 pytań półotwartych, 2 pytań otwartych i 5 pytań metryczkowych.

Wśród badanych doradców kobiety stanowiły 50,6%, zaś mężczyźni 49,4%. Z wyższym wykształceniem było 83,1% badanych, natomiast 16,9% posiadało wykształcenie średnie. Wykształcenie rolnicze wśród doradców rolniczych posiadało 97,4% osób. Przeważały osoby w wieku 50-59 lat (37,6%) oraz 40-49 lat (22,1%). Kolejną pozycję zajęły dwie grupy wiekowe do 29 lat (19,5%) i 30-39 lat (19,5%), najmniej zaś było osób w wieku powyżej 60 lat (1,3%).

3. Wyniki badań

Tak znaczące wydarzenie, jak wejście Polski do struktur UE spowodowało zmiany w funkcjonowaniu wszystkich sfer życia gospodarczego i społecznego w kraju. Zapytano więc doradców czy uważają, że w związku z integracją z UE zmieniły się warunki ich pracy. Zdecydowana większość respondentów (63,6%)

¹ Badania terenowe zostały przeprowadzone przez Monikę Tułodziecką w ramach przygotowywania pracy dyplomowej pod kierunkiem Sławomira Zawiszy.

uznała, że integracja wpłynęła na warunki pracy doradców. Wśród osób, które zgadzały się z tą opinią było więcej kobiet niż mężczyzn. Z twierdzeniem tym nie zgadzało się 36,4% respondentów, z czego nieco więcej sceptycznych postaw wyrażali mężczyźni (tabela 1). Respondentów poproszono także o ocenę warunków pracy po integracji. Opinie w tej kwestii były wyraźnie podzielone. Negatywnych poglądów wyrażono trochę więcej (37,7%) niż pozytywnych (36,4%). Najwięcej respondentów zauważyło jednak lekką poprawę warunków pracy (31,2%), natomiast zdecydowaną poprawę zauważyło najmniej osób badanych. Zdecydowanie gorsze warunki pracy dostrzegło 19,5% doradców, natomiast trochę gorsze warunki pracy 18,2% respondentów. Znaczna grupa badanych doradców nie miała zdania w tej kwestii (rysunek 1).

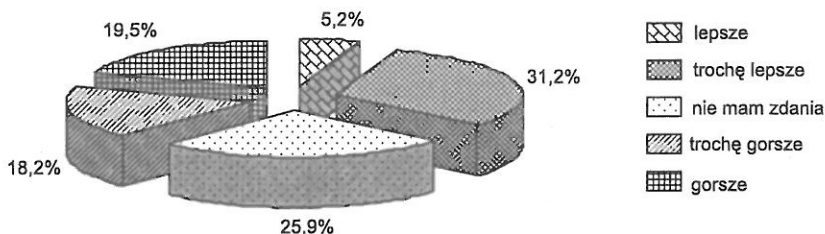
Tabela 1
Opinie doradców na temat wpływu integracji na zmianę warunków pracy z uwzględnieniem płci respondentów

Płeć	Integracja wymusiła zmiany w warunkach pracy doradców				Ogółem	
	tak		nie		Liczba	%
	Liczba	%	Liczba	%		
Kobieta	26	66,7	13	33,3	39	100,0
Mężczyzna	23	60,5	15	39,5	38	100,0
Razem	49	63,6	28	36,4	77	100,0

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 1

Ocena warunków pracy po integracji Polski z UE w opinii badanych doradców

Źródło: Wyniki badań własnych.

Proces integracji spowodował konieczność podjęcia dodatkowych działań przygotowujących kadre do nowych zadań stojących przed doradztwem. Wywołało to różne odczucia wśród kadry doradczej co do samego procesu integracji. Znaczna większość badanych (71,4%) uważała, że członkostwo zdecydowanie wpłynęło na to, że praca doradców rolniczych stała się bardziej skomplikowana. Wśród osób mających takie poglądy byli wszyscy badani z wykształceniem śred-

nim oraz większość doradców z wyższym wykształceniem. Pogląd, iż członkostwo nie wpłynęło na to, że praca doradców stała się bardziej skomplikowana wyraziło znacznie mniej respondentów i były to osoby tylko z wykształceniem wyższym. Zdania w tej kwestii nie mieli również wyłącznie badani doradcy z wyższym wykształceniem (tabela 2).

Tabela 2
Opinie doradców na temat wpływu członkostwa na skomplikowanie ich pracy doradczej z uwzględnieniem wykształcenia respondentów

Wykształcenie	Członkostwo spowodowało, że praca doradców stała się bardziej skomplikowana						Ogółem	
	tak		nie mam zdania		nie			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Średnie	13	100,0	0	0,0	0	0,0	13	100,0
Wyższe	42	65,6	8	12,5	14	21,9	64	100,0
Razem	55	71,4	8	10,4	14	18,2	77	100,0

Źródło: Wyniki badań własnych.

Integracja spowodowała pojawienie się u rolników nowych potrzeb, a przez to zadań dla ośrodków doradztwa rolniczego w całej Polsce. W okresie przedakcesyjnym ośrodki organizowały dla swych doradców oraz innych pracowników specjalistyczne formy doskonalenia i szkolenia zawodowego dotyczące UE. Doradców pracujących w KPODR Minikowo zapytano więc czy w związku z integracją uczestniczyli w dodatkowych formach kształcenia. Niemal wszyscy respondenci (93,5%) odpowiedzieli, że zostali objęci takim dodatkowym kształceniem w związku z wejściem Polski do UE, a jedynie 6,5%, że nie. Ponad połowa respondentów (58,4%) uczestniczyła w kształceniu z zakresu finansowania rozwoju wsi i rolnictwa. Kolejne pozycje dotyczyły: prawodawstwa (31,2%), hodowli (20,8%) oraz uprawy (13,0%). Doradcy wskazywali także na inne tematy (20,8%), w których najczęściej wymieniali: fundusze strukturalne, wspieranie działań rolno-środowiskowych, ekologię i inne.

Przyłączenie Polski do krajów członkowskich UE pociągnęło za sobą szereg zmian w wielu dziedzinach gospodarczych, a co za tym idzie także w rolnictwie. Pojawiły się nowe szanse na modernizację gospodarstw rolników. Aby rolnicy mogli z nich skorzystać powinni sięgać po fachową pomoc doradców. Zdecydowana większość badanych (97,4%) odpowiedziała, że po integracji Polski z UE wzrosło wśród rolników zainteresowanie świadczonymi przez nich usługami. Takich odpowiedzi udzielili w większości respondenci z każdej kategorii wieku. Osoby, które udzieliły odpowiedzi, że integracja nie spowodowała wzrostu zainteresowania pomocą WODR stanowiły zaledwie 2,6% badanych i należały do grupy wiekowej

30-39 lat (tabela 3). Jednocześnie zapytano doradców w jakim zakresie tematycznym wzrosło zainteresowanie ich pomocą. Według badanych najbardziej wzrosło zainteresowanie pomocą doradców rolniczych w zakresie wypełniania wniosków o uzyskanie dofinansowania z UE (96,1%) i w kwestiach dotyczących finansowania rozwoju gospodarstw (62,3%). Wzrost zainteresowania usługami doradców w zakresie produkcji i jej technologicznych aspektów zaznaczyło najmniej respondentów (rysunek 2).

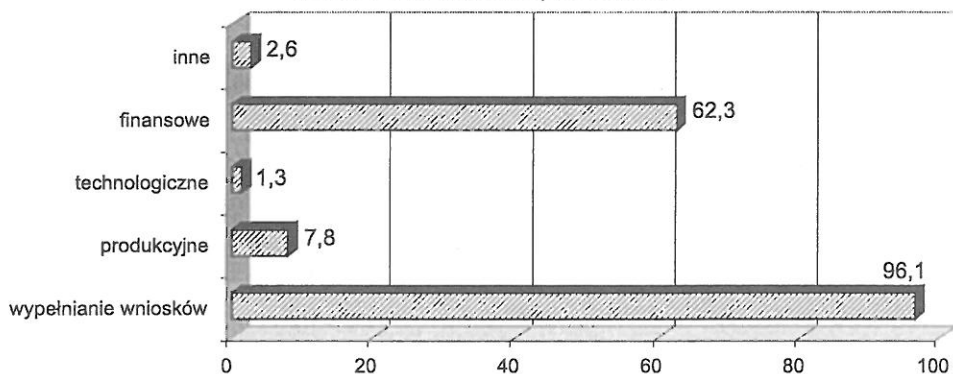
Tabela 3
Opinie doradców na temat wzrostu zainteresowania pomocą doradcą po integracji Polski z UE z uwzględnieniem wieku respondentów

Wiek (lat)	Wzrost zainteresowania pomocą doradcą po integracji z UE				Ogółem	
	tak		nie			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Do 29	15	100,0	0	0,0	15	100,0
30-39	13	86,7	2	13,3	15	100,0
40-49	17	100,0	0	0,0	17	100,0
50-59	29	100,0	0	0,0	29	100,0
60 i więcej	1	100,0	0	0,0	1	100,0
Razem	75	97,4	2	2,6	77	100,0

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 2

Opinie doradców na temat wzrostu zainteresowania fachową pomocą doradcą w określonym zakresie

* suma odpowiedzi przekracza 100%, gdyż respondenci mogli zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź

Źródło: Wyniki badań własnych.

Środki płynące z Unii Europejskiej przeznaczone są na rozwój różnych dziedzin agrobiznesu, w tym spora część środków kierowana jest na wsparcie gospodarstw rolnych i rozwój obszarów wiejskich. W badaniach zapytano doradców rolniczych czy po integracji zwiększyło się wsparcie finansowe także dla ich działalności. Znaczna część respondentów (54,5%) udzieliła twierdzącej odpowiedzi. Kolejne 24,7% badanych nie miało zdania w tej kwestii, natomiast 20,8% doradców zdecydowanie uważało, że integracja nie spowodowała zwiększenia wsparcia dla ich działalności.

Przyłączenie Polski do UE dawało także nadzieję na poprawę sytuacji finansowej również w doradztwie, która jak w innych grupach zawodowych sfery budżetowej pozostawia wiele do życzenia. Przeprowadzając badania poproszono zatem doradców o ocenę stopnia zadowolenia z otrzymywanego wynagrodzenia. Największa część respondentów (53,2%) była bardzo niezadowolona ze swojego wynagrodzenia lub trochę niezadowolona z wynagrodzenia – 31,2% badanych. Całkowicie zadowolony był tylko 1 badany doradca (1,3%), a dość zadowolonych było 11 osób (14,3%). Żaden z respondentów nie był całkowicie zadowolony ze swojego wynagrodzenia.

Działalność WODR może być prawidłowo prowadzona jeżeli wysokość środków przeznaczanych na nią jest odpowiednia. Większość respondentów (92,2%) udzieliła odpowiedzi, że poziom finansowania ich działalności nie jest odpowiedni, przy czym nie było różnic pomiędzy osobami z różnym poziomem wykształcenia. Zdania w tej kwestii nie miało 6,5% respondentów. Pozytywnie oceniło obecny poziom finansowania działalności ośrodka doradztwa jedynie 1,3% badanych i była to osoba z wyższym wykształceniem (tabela 4). Jednocześnie poproszono o ocenę obecnego poziomu finansowania ich działalności. Ponad połowa respondentów (61,0%) oceniła poziom finansowania jako zły, a 15,6% oceniła go jako bardzo zły. Zdania w tej kwestii nie miało 22,1% badanych. Jedynie jeden doradca (1,3%) uznał, że obecny poziom finansowania jest dobry.

Tabela 4

Opinie doradców na temat tego czy poziom finansowania działalności WODR jest odpowiedni z uwzględnieniem wykształcenia respondentów

Wykształcenie	Poziom finansowania działalności WODR jest odpowiedni						Ogółem	
	tak		nie potrafię odpowiedzieć		nie			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Średnie	0	0,0	1	7,7	12	92,3	13	100,0
Wyższe	1	1,6	4	6,2	59	92,2	64	100,0
Razem	1	1,3	5	6,5	71	92,2	77	100,0

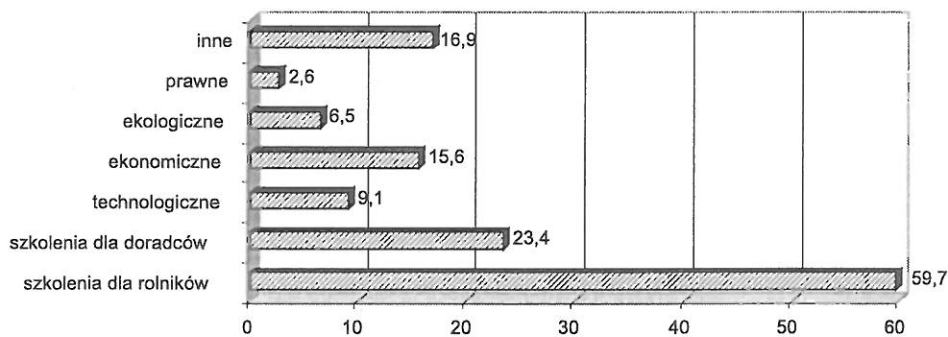
Źródło: Wyniki badań własnych.

Z oceną poziomu finansowania wiąże się także możliwość wskazania działań jakie są najlepiej finansowane i w jakich należałoby zwiększyć finansowanie. Według doradców najlepiej finansowane były różne formy doskonalenia i szkolenia zawodowego rolników (59,7%) oraz szkolenia dla doradców (23,4%). Kolejnymi działaniami odpowiednio finansowanym były określone jako inne (16,9%), w których doradcy wymieniali najczęściej wypełnianie wniosków i działania rolno-środowiskowe. Nieznaczna część doradców uważała, że dobrze finansowane były prace w zakresie technologii produkcji, ekologii i zagadnień prawnych (rysunek 3). Jeśli chodzi natomiast o działania, które wymagają zwiększenia finansowania to respondenci w większości podali, że powinno to być podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców (62,3%) i doradztwo w zakresie technologii produkcji (39,0%). Według badanych doradców zwiększenia finansowania wymagają także działania w zakresie zagadnień prawnych i ekonomicznych oraz doskonalenie szkolenie zawodowe rolników. Nieznaczny odsetek respondentów uważał, że należy zwiększyć finansowanie działań w zakresie zagadnień ekologicznych i innych (rysunek 4).

Pojawienie się nowych perspektyw przed doradztwem rolniczym w związku z wejściem Polski do UE spowodowało także zróżnicowanie zadań WODR wykonywanych przed i po akcesji. Znaczna większość respondentów (81,8%) udzieliła odpowiedzi, że zadania te różnią się po integracji Polski z UE. Najczęściej wskazywano na pojawienie się nowych zadań związanych z programami SPO i PROW oraz większą biurokracją, a także wzrost liczby udzielanych porad i przeprowadzanych różnych form doskonalenia i szkolenia zawodowego rolników. Na powyższe pytanie nie potrafiło odpowiedzieć jedynie 15,6% doradców, a 2,6% badanych zdecydowanie uważało, że zadania doradcze nie różnią się po integracji (rysunek 5).

Rysunek 3

Opinie doradców na temat najlepiej finansowanych działań w WODR (w %)

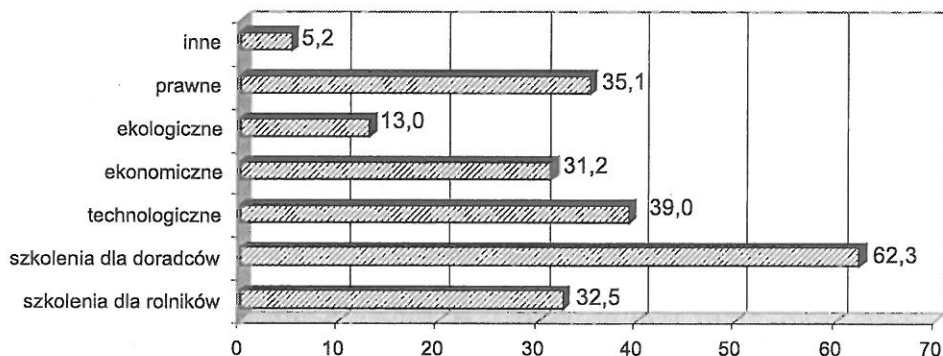

* suma odpowiedzi przekracza 100%, gdyż respondenci mogli zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 4

Opinie doradców na temat zwiększenia finansowania ich działalności w poszczególnych obszarach (w %)

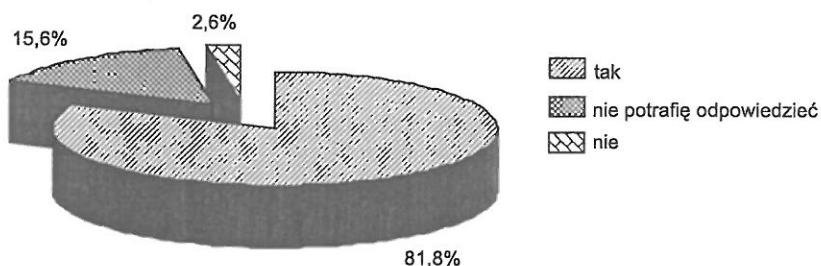

*suma odpowiedzi przekracza 100%, gdyż respondenci mogli zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 5

Opinie doradców na temat zmian w zadaniach WODR po integracji z UE

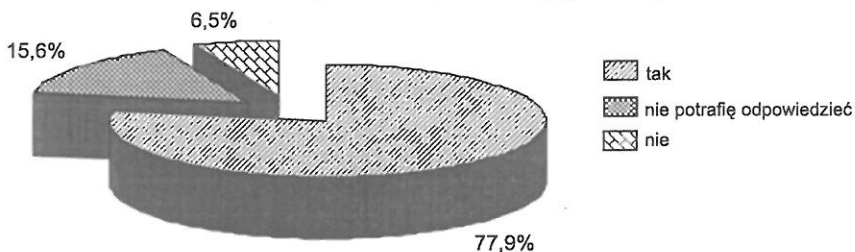

Źródło: Wyniki badań własnych.

Zmieniające się zadania związane są z ulegającym modyfikacji zakresem problemów rolników, a także innych mieszkańców wsi, które wymagają pomocy doradców rolniczych. Znaczna większość respondentów (77,9%) uważała, że zmienił się zakres problemów, których rozwiązania oczekują rolnicy. Doradcy twierdzili, że rolnicy oczekują pomocy głównie w zakresie: wypełniania wniosków, prawnym, budowlanym, geodezyjnym, pomocy w podwyższaniu kwalifikacji zawodowych i prowadzenia rachunkowości rolniczej. Na pytanie to nie potrafiło odpowiedzieć 15,6% respondentów, natomiast niewielu (6,5%) zdecydowanie odpowiedziało, że nie zmienił się zakres problemów, co do których rolnicy oczekują pomocy (rysunek 6).

Rysunek 6

Opinie doradców na temat zmieniającego się zakresu problemów, co do których rolnicy oczekują pomocy

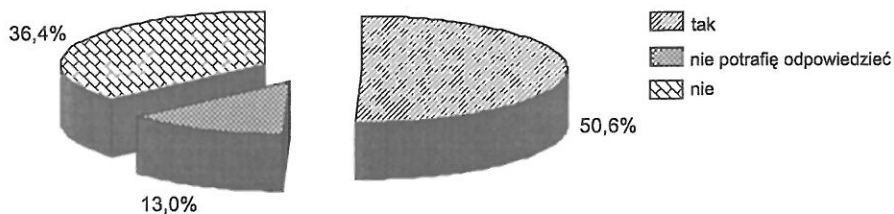

Źródło: Wyniki badań własnych.

Zmieniające się zadania WODR oraz potrzeby i oczekiwania rolników wymogły także zmianę sposobu kontaktu pomiędzy nimi a doradcami. Połowa badanych osób (50,6%) udzieliła odpowiedzi, że sposób kontaktu doradców z rolnikami uległ zmianie i polega głównie na przygotowywaniu dokumentacji niezbędnej do ubiegania się o dofinansowanie z UE. Zdania w tej kwestii nie miało tylko 13,0% respondentów, natomiast 36,4% doradców uważało, że sposób ich kontaktu z rolnikami nie zmienił się (rysunek 7). Zmieniające się formy kontaktu doradców z rolnikami spowodowały pojawienie się nowych sposobów wymiany informacji. Także zmieniająca się technika i nowoczesne narzędzia komunikacji umożliwiają zastąpienie dotychczas stosowanych sposobów innymi. Doradców zapytano więc czy kontaktują się z rolnikami w nowoczesny sposób – przez internet. Większość respondentów (79,2%) odpowiedziała, że nie kontaktuje się z rolnikami przez internet. Najwięcej osób, które udzieliły takiej odpowiedzi było w grupie wiekowej 50-59 lat i 40-49 lat. Pozostała część respondentów (20,8%) kontaktowała się z rolnikami przez internet. Odpowiedzi takiej udzieliły najliczniej osoby do 29 roku życia oraz w wieku 30-39 lat a także 50-59 lat (tabela 5). Znaczna część doradców (77,9%) odpowiedziała jednak, że upowszechniali internet wśród rolników jako jedno ze źródeł informacji.

Rysunek 7

Opinie doradców na temat tego czy po integracji Polski z UE zmienił się sposób ich kontaktu z rolnikami

Źródło: Wyniki badań własnych.

Tabela 5

Opinie doradców na temat tego czy kontaktują się z rolnikami poprzez internet z uwzględnieniem wieku respondentów

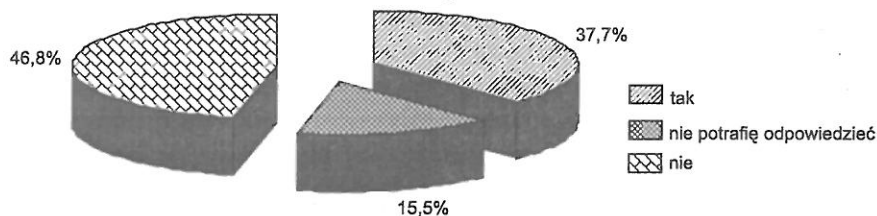
Wiek (lat)	Kontaktowanie się doradców z rolnikami poprzez internet				Ogółem	
	tak		nie			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Do 29	4	26,7	11	73,3	15	100,0
30-39	4	26,7	11	73,3	15	100,0
40-49	2	11,8	15	88,2	17	100,0
50-59	6	20,7	23	79,3	29	100,0
60 i więcej	0	0,0	1	100,0	1	100,0
Razem	16	20,8	61	79,2	77	100,0

Źródło: Wyniki badań własnych.

Finansowanie działalności ośrodków doradztwa rolniczego wiąże się także z wprowadzeniem odpłatności za niektóre usługi świadczone przez WODR. Możliwości takie dają obowiązujące obecnie przepisy, oprócz których niezbędna jest jeszcze skłonność rolników do płacenia za usługi doradcze. Najwięcej respondentów (46,8%) udzieliło odpowiedzi, że rolnicy nie będą skłonni płacić za usługi doradcze. Dość duża część respondentów (37,7%) sądziła, że rolnicy jednak byłiby skłonni płacić chociaż za niektóre usługi WODR. Zdania w tej kwestii nie miało 15,5% badanych (rysunek 8).

Rysunek 8

Opinie doradców na temat tego czy rolnicy są skłonni płacić za usługi WODR

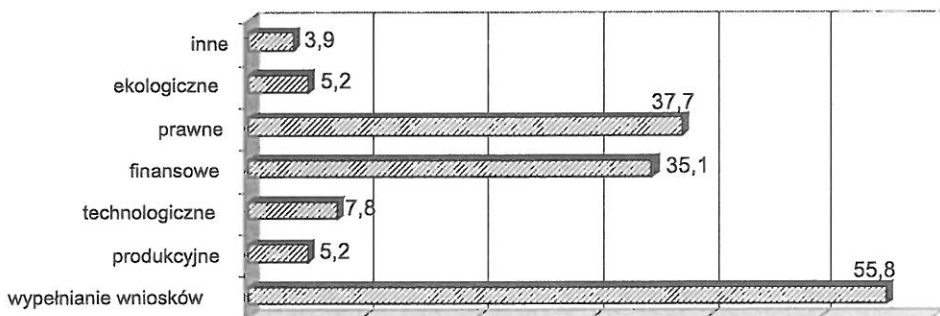
Źródło: Wyniki badań własnych.

Niechęć do odpłatności za usługi WODR, w opinii badanych doradców, może być efektem braku odpowiednich dochodów znacznej części rolniczych środowisk wiejskich oraz przyzwyczajeniem do państwowych, zatem bezpłatnych usług, świadczonych od wielu dziesięcioleci w Polsce. Jednak przyjmując twierdzenie części respondentów, że rolnicy byłiby skłonni płacić za ich usługi pojawiają się pytania za jakie działania oraz w jakich przedziałach kwotowych taka usługa powinna się zmieścić. Najwięcej doradców (55,8%) odpowiedziało, że rolnicy byłiby skłonni płacić za pomoc przy wypełnianiu wniosków. Kolejne 37,7% stwier-

dziło, że rolnicy zapłacą za usługi dotyczące kwestii prawnych, a 35,1% stwierdziło, że finansowych. Tylko według 7,8% doradców rolnicy byliby skłonni płacić za pomoc w zakresie technologii produkcji. Pozostałe działania, za które zdaniem doradców mogliby rolnicy płacić, stanowiły nieznaczny odsetek udzielonych odpowiedzi przez respondentów (rysunek 9). Jeśli chodzi natomiast o przedziały finansowe w jakich, w opinii badanych doradców rolnicy byliby skłonni płacić za usługi WODR, przeważnie obejmowały one niewielkie kwoty. Najwięcej osób (59,7%) odpowiedziało, że to kwota do 50 zł, a kolejny przedział 51-100 zł zaznaczyło 28,6% respondentów. Przedziały od 101-200 zł i powyżej 200 zł zaznaczył znikomy procent badanych doradców (rysunek 10).

Rysunek 9

Opinie doradców na temat działań WODR, za które rolnicy byliby skłonni płacić

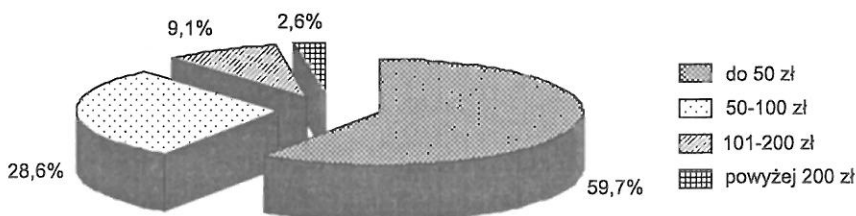

*suma odpowiedzi przekracza 100%, gdyż respondenci mogli zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź

Źródło: Wyniki badań własnych.

Rysunek 10

Przedziały finansowe w jakich rolnicy byliby skłonni płacić za usługi WODR w opinii badanych doradców

Źródło: Wyniki badań własnych.

4. Podsumowanie

Działalność ośrodków doradztwa rolniczego ulegała wielu przemianom w ślad za ewolucją wsi i rolnictwa. Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej pojawiły się nowe, nieznane dotychczas uwarunkowania rozwoju obszarów wiejskich, związane z realizacją zasad Wspólnej Polityki Rolnej. Spowodowały one także konieczność dostosowania instytucji doradztwa rolniczego w kraju do nowych wymagań. Pojawiły się nowe problemy i zadania doradcze oraz nowe źródła pozyskiwania funduszy przeznaczonych na finansowanie działalności WODR. Badani doradcy byli podzieleni w poglądach na temat wpływu UE na ich pracę, wskazując równocześnie, że praca stała się bardziej skomplikowana. Niemal wszyscy badani doradcy dostrzegli wzrost zainteresowania ze strony rolników ich pomocą, zwłaszcza w zakresie wypełniania wniosków o dopłaty UE i finansowania rozwoju gospodarstw. Respondenci wskazywali też, że po integracji Polski z UE zwiększyło się wsparcie finansowe także dla doradztwa, chociaż niemal wszyscy uznali, że jest ono pomimo tego zbyt niskie. Pytani doradcy oceniali także własne dochody jako mało satysfakcjonujące. Za najlepiej finansowane uznano działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i doradców, jednocześnie oczekując dalszego zwiększania środków przeznaczanych na rozwój kadry doradczej. Integracja z UE spowodowała zmiany w działalności WODR, głównie związane z programami UE, większą biurokracją, większą liczbą porad dla rolników i odbywaniem większej liczby różnych form doskonalenia zawodowego. Zdaniem badanych doradców zmienił się zakres problemów rolników, z jakimi mają do czynienia oraz sposób kontaktu. Pytani doradcy byli podzieleni w kwestii ewentualnej odpłatności za usługi WODR. Najwięcej było osób, które nie sądziły, że rolnicy byłiby w stanie płacić za ich usługi. Jednocześnie wyrazili opinie, że takie opłaty byłyby do zaakceptowania dla rolników za wybrane prace, np. wypełnianie wniosków. Respondenci przewidywali, że możliwe do zaakceptowania przez rolników kwoty mieściłyby się w zakresie do 100 zł. Obecnie obowiązujące przepisy umożliwiają pobieranie opłat od rolników za wybrane usługi, np.: prowadzenie ksiąg rachunkowych, promocję gospodarstw rolnych, płatne kursy szkoleniowe, sporządzanie analiz i opracowań ekonomicznych, plany nawozowe, wypełnianie wniosków o fundusze z UE.

Doradztwo rolnicze, jego struktura oraz zadania w przyszłości będzie zapewne ulegać kolejnym zmianom. Zapotrzebowanie na pomoc WODR w różnych dziedzinach zapewne będzie wzrastać, wraz ze wzrostem pojawiających się zagadnień wymagających takiej pomocy. Procesy zmian w rolnictwie stymulowane będą w przyszłości dodatkowymi bodźcami o charakterze ekonomicznym, wynikającymi z realizowanych priorytetów Wspólnej Polityki Rolnej UE, co zapewne przyspieszy tempo i kierunki zmian określone w polityce państwa wobec wsi i rolnictwa. Rolnictwo aby stało się silnym partnerem i konkurentem na rynkach

Europy i Świata, musi być wspierane przez coraz bardziej sprawny system doradztwa rolniczego. Należy wyrazić nadzieję, że dalsza ewolucja instytucji doradztwa rolniczego będzie przebiegała w sposób spokojny oraz przemyślany, tak aby nie utracić dorobku uzyskanego w ciągu kilku dziesięcioleci istnienia Ośrodków Doradztwa Rolniczego w Polsce.

LITERATURA

1. Kania J. (2007): Doradztwo rolnicze w Polsce w świetle potrzeb i doświadczeń zagranicznych. Rozprawy, z. 318, Wydawnictwo AR, Kraków.
2. Kujawiński W. (2006): Planowanie działalności WODR. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Poznań.
3. Potok A. (2006): Przyszłość doradztwa rolniczego w Polsce. [w:] Ocena funkcjonowania doradztwa rolniczego w Polsce oraz kierunki jego rozwoju w świetle przepisów Unii Europejskiej. Materiały konferencyjne. MRiRW, Warszawa.
4. Sass R. (2006): Zadania Ośrodka Doradztwa Rolniczego na przykładzie KPODR Minikowo. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego, nr 1, ss. 25-38.
5. Ustawa z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. Nr 251, poz. 2507).
6. Zawisza S., Augustowska E. (2006): Wpływ integracji z Unią Europejską na funkcjonowanie doradztwa rolniczego na przykładzie Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach. Zagadnienia Doradztwa Rolniczego nr 1, ss. 96-110.

SŁAWOMIR ZAWISZA, MONIKA TUŁODZIECKA

DZIAŁALNOŚĆ KPODR W MINIKOWIE PO INTEGRACJI Z UE W OPINII BADANYCH DORADCÓW

STRESZCZENIE

Artykuł prezentuje wyniki badań przeprowadzonych w październiku 2006 roku wśród 77 doradców Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie, w województwie kujawsko-pomorskim. Większość respondentów uważała, że integracja z UE wpłynęła na warunki pracy doradców. Najwięcej doradców wskazywało na lekką poprawę, chociaż ogólnie więcej było negatywnych ocen. W opinii większości badanych praca doradców rolniczych stała się bardziej skomplikowana. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała, że po integracji Polski z UE wzrosło wśród rolników zainteresowanie pomocą doradców, najbardziej w zakresie wypełniania wniosków o dopłaty UE i finansowania rozwoju gospodarstw.

Znaczna część respondentów uznała, że po integracji Polski z UE zwiększyło się wsparcie finansowe także dla doradztwa. Według badanych doradców najlepiej finansowo

wane było zorganizowane podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i doradców. Zwiększenia finansowania wymagają w opinii respondentów doskonalenie i szkolenie zawodowe doradców oraz usługi WODR w zakresie technologii produkcji. Respondenci wskazywali na: pojawienie się nowych zadań związanych z programami UE, większą biurokracją oraz wzrost ilości udzielanych porad, realizowanych form kształcenia i doskonalenia zawodowego dla rolników. Znaczna część badanych doradców uważała, że zmieniły się problemy, których rozwiązania oczekują rolnicy - głównie jest to obszar: wypełniania wniosków, zagadnień prawnych, budowlanych, geodezyjnych, podwyższania kwalifikacji zawodowych i prowadzenia rachunkowości rolniczej. Połowa badanych osób potwierdziła, że sposób kontaktu doradców z rolnikami uległ zmianie. Zdaniem badanych doradców rolnicy byłoby skłonni płacić za usługi WODR niewielkie kwoty.

SŁAWOMIR ZAWISZA, MONIKA TUŁODZIECKA

FUNCTIONING OF KPODR IN MINIKOWO AFTER INTEGRATION WITH THE EUROPEAN UNION IN THE OPINION OF SURVEYED ADVISORS

SUMMARY

The article presents results of surveys carried out in October 2006, on 77 agricultural advisors of the Kujawsko-Pomorski Agricultural Counseling Center in Minikowo, in the Kujawskie-Pomorskie province. Most respondents were of the opinion that the integration affected their working conditions. Some advisors indicated that the influence was rather positive, though most of them considered it to be negative. From the point of view of the respondents the membership in the EU resulted in occurrence of more complicated work and tasks they had to cope with. Definite majority agreed that after the integration farmers' interest in the advisors services had significantly increased, especially in the scope of completing application forms for gaining EU subsidies for the development of the farms.

A significant part of respondents admitted the after the integration, support for advisory had also increased. Most respondents were of the opinion that the level of wages was not sufficient. Job trainings for advisors and services in the field of production technologies require most financing in the opinion of the respondents. They also pointed out that after the integration their tasks had changed considerably. Respondents indicated appearance of new tasks connected with EU programs, more bureaucracy, increase in the number of advice given, as well as new forms of qualification improvement trainings for farmers. Most advisors were convinced that the problems, farmers had to cope with after the integration, were of different character. They involved mainly completing application forms, solving legal, construction and geodetic problems, improving farming skills and running accountancy. Half of the surveyed advisors admitted that the way of contacting farmers had changed. According to the advisors, farmers would agree to pay rather small sums of money for the advisory service.